

สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูโรงเรียนประถมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

นางสาวจุฑาภาว กิฬย์มาลย์

ศูนย์วิทยพัทยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-583-588-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019105 I 16556501

STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION
OF INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS
IN THE UPPER NORTHEASTERN REGION

Miss Dujdoaw Thipmart

คุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Audio - Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-583-588-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครู
โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

โดย

นางสาวจุฑา ทิพย์มาศย์

ภาควิชา

โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศขลิบผียร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัษ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภร สุวรรณาศรัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.เชาวเลิศ เลิศขลิบผียร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิชุดา รัตนเพียร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ สมยศ สิงห์คำ)

พิมพ์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารในกรอบสีเขียวที่มีพื้นหลังสีขาว

จุดดาว ทิพย์มาตย์ : สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูโรงเรียน
ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (STATE AND PROBLEMS OF THE
UTILIZATION OF INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS
IN THE UPPER NORTHEASTERN REGION) อ.ที่ปรึกษา : อ.ดร.เชาวเลิศ เลิศชโลพาร,
147 หน้า. ISBN 974-583-588-9

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของ
ครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สื่อการเรียนการสอนที่บ้านนี้ คือ วัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่า

1. สื่อที่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่สำรวจส่วนใหญ่จัดเข้าอยู่ กลุ่มกิจกรรม มาก
ที่สุด รองลงมา คือ เครื่องมือและอุปกรณ์ และวัสดุ ส่วนสื่อที่ระบุว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนได้นั้นมีลักษณะ
เช่นเดียวกัน
2. ครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนที่บ้านส่วนใหญ่ น่าจะใช้ได้ และรู้จัก
สื่อการเรียนการสอนที่บ้านประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่รู้จัก สื่อบุคคล มากที่สุด ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียน-
การสอนที่บ้านประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ มากที่สุด และใช้สอนในหลายขั้นตอนของการสอน ในวิชา
การงานและพื้นฐานอาชีพ และสอนเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ส่วนประเภทของสื่อการเรียนการสอน-
ที่บ้านที่ครูระบุว่าอยากใช้มากที่สุด คือ สื่อเครื่องมือและอุปกรณ์ สำหรับสอนในหลายขั้นตอนของการสอน ใน
วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยใช้สอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
3. เหตุผลในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านของครูส่วนใหญ่ คือ สื่อช่วยอธิบายบทเรียนได้
ง่ายขึ้น ช่วยให้การสอนสมบูรณ์ขึ้น ต้องการปรับปรุงการสอน และต้องการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศ
เหตุผลที่ไม่ใช้สื่อที่อยากใช้มีน้อย แต่เหตุผลหนึ่งคือ ไม่สะดวกในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน

ภาควิชา.....
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C442023 : MAJOR AUDIO-VISUAL EDUCATION

KEY WORD: INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA/ELEMENTARY SCHOOL/THE UPPER NORTHEASTERN REGION

DUJDOAW THIPMART : STATE AND PROBLEMS OF THE UTILIZATION OF INSTRUCTIONAL FOLK MEDIA OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS IN THE UPPER NORTHEASTERN REGION. THESIS ADVISER : CHAWALERT LERTCHALOLARN, Ph.D. 147 pp. ISBN 974-583-588-9

The purpose this research was to survey the state and problems of the utilization of instructional folk media of elementary school teachers in the upper North Eastern region. The folk media in this study were local culture.

The findings indicated that :

1. The folk media in the upper North Eastern region were mainly activities followed by tools and equipment, and materials. The folk media that were identified to be used as instructional folk media were the same order.

2. The majority of teachers also agreed that most of folk media could be used as instructional media. More commonly known for the teachers were people category. The majority of teachers indicated that instructional folk media used in their instruction were tools and equipment. They used tools and equipment in teaching various steps of teaching process. The media were used mostly in " Work-Oriented Experiences " subject, and teaching the topic that was not culture. The teachers also wanted to use tools and equipment to teach various steps in teaching " Character Development " subject, and teaching the topic on the culture.

3. The reasons for using folk media were to clarify the lecture, to make the teaching complete, support teaching, and changing teaching atmosphere. The reason for not using the preferred folk media was inconvenient. The problem of not using media was lack of media related to subject content.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... โสตทัศนศึกษา

สาขาวิชา..... โสตทัศนศึกษา

ปีการศึกษานี้ 2536

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
	คำถามในการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการวิจัย.....	8
	คำจำกัดความของการวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2	วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	11
	การใช้สื่อการเรียนการสอน.....	11
	ความหมายของสื่อการเรียนการสอน.....	12
	ประเภทของสื่อการเรียนการสอน.....	13
	การใช้สื่อการเรียนการสอน.....	16
	ขั้นตอนการใช้สื่อการเรียนการสอน.....	16
	ปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอน.....	18

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

๔	สื่อพินบ้าน.....	19
	ความหมายของสื่อพินบ้าน.....	19
	สื่อพินบ้านกับการเรียนการสอน.....	20
	วัฒนธรรม.....	25
	วัฒนธรรมพินบ้าน.....	26
	ความหมายของวัฒนธรรมพินบ้าน.....	26
	ประเภทของวัฒนธรรมพินบ้าน.....	27
	คุณค่าของวัฒนธรรมพินบ้าน.....	31
	ที่มาของวัฒนธรรมพินบ้าน.....	32
	บทบาทและหน้าที่ของวัฒนธรรมพินบ้าน.....	33
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	37
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน.....	38
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
	ขั้นตอนการวิจัย.....	43
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	44
	การสร้างเครื่องมือการวิจัย.....	45
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
	ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูประถมศึกษา.....	50
	ตอนที่ 2 สภาพการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน.....	57
	ตอนที่ 3 สภาพและปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน.....	65
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	92
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	92
	คำถามการวิจัย.....	92
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	93
	สรุปผลการวิจัย.....	94
	อภิปรายผลการวิจัย.....	97
	ข้อเสนอแนะ.....	100
	บรรณานุกรม.....	101
	ภาคผนวก.....	106
	ประวัติผู้วิจัย.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงความถี่และร้อยละของครู จำแนกตามเพศ	49
2 แสดงความถี่และร้อยละของภูมิภาคของครู	50
3 แสดงความถี่และร้อยละของครู จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน	51
4 แสดงความถี่และร้อยละของประสบการณ์ในการสอนของครู	52
5 แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่สอนของครู	53
6 แสดงความถี่และร้อยละของระดับชั้นที่สอนของครู	54
7 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ วัฒนธรรมของครู	55
8 แสดงความถี่และร้อยละของการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ สื่อการเรียนการสอนของครู	56
9 แสดงความถี่และร้อยละของสื่อพื้นฐาน และสื่อการเรียน- การสอนพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำแนก ตามประเภทของสื่อ	57
10 แสดงความถี่และร้อยละสื่อการเรียนการสอนพื้นฐานและประเภท ที่ครูใช้มาก	58
11 แสดงความถี่และร้อยละสื่อการเรียนการสอนพื้นฐานและประเภท ที่ครูใช้มาก จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน	59
12 แสดงความถี่และร้อยละของความถี่ในการใช้สื่อการเรียน- การสอนพื้นฐานของครู	61
13 แสดงความถี่และร้อยละของประเภทสื่อการเรียนการสอนพื้นฐาน ที่นำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ และใช้ไม่ได้	62
14 แสดงความถี่และร้อยละของการใช้สื่อการเรียนการสอนพื้นฐานของครู จำแนกตามประเภทของสื่อ	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	แสดงความถี่และร้อยละของประเภทสื่อการเรียนการสอนที่บ้าน ที่ครูรู้จัก และไม่รู้จัก	64
16	แสดงความถี่และร้อยละของประเภทสื่อการเรียนการสอนที่บ้าน ที่ครูระบุว่าใช้มากที่สุด	65
17	แสดงความถี่และร้อยละของขั้นตอนในการสอนที่ครูใช้สื่อการเรียน- การสอนที่บ้าน	66
18	แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน	67
19	แสดงความถี่และร้อยละของการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้านสอน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	68
20	แสดงความถี่และร้อยละของประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่บ้าน ที่ครูระบุว่าใช้มากที่สุด จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	69
21	แสดงความถี่และร้อยละของขั้นตอนในการสอน ที่ครูใช้สื่อการเรียน- การสอนที่บ้าน จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	70
22	แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	72
23	แสดงความถี่และร้อยละของการใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน สอน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	74
24	แสดงความถี่และร้อยละของสื่อการเรียนการสอนที่บ้านที่ครูระบุว่า อยากใช้ จำแนกตามประเภทของสื่อ	75
25	แสดงความถี่และร้อยละของขั้นตอนในการสอนที่ครูอยากใช้สื่อการ- เรียนการสอนที่บ้าน	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26	แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่ครูอยากใช้สื่อการเรียนการสอน- ที่บ้าน	77
27	แสดงความถี่และร้อยละของการอยากใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน สอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	78
28	แสดงความถี่และร้อยละของประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่บ้าน ที่ครูระบุว่าอยากใช้มากที่สุด จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	79
29	แสดงความถี่และร้อยละของขั้นตอนในการสอน ที่ครูอยากใช้สื่อการ- เรียนการสอนที่บ้าน จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	80
30	แสดงความถี่และร้อยละของวิชาที่ครูอยากใช้สื่อการเรียนการสอน- ที่บ้าน จำแนกตามเขตที่ตั้งของโรงเรียน	81
31	แสดงความถี่และร้อยละของการอยากใช้สื่อการเรียนการสอนที่บ้าน สอนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและไม่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม	83
32	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลในการใช้สื่อ- การเรียนการสอนที่บ้านของครู จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน	84
33	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเหตุผลที่ไม่ได้ใช้สื่อ- การเรียนการสอนที่บ้านที่อยากใช้ของครู จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน	86
34	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการใช้สื่อการ- เรียนการสอนที่บ้าน ของครู จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน	88
35	แสดงความถี่และร้อยละของแหล่งที่มาของสื่อการเรียนการสอนที่บ้าน ที่ครูใช้ จำแนกตามเขตที่ตั้งโรงเรียน	90